

Dynamisk idé-bank i Svolvær:

Slutt med den gamle, sentimentale, Lofot-romantikken!

— Bygg havgående trålere, sier fresk færøying så det dunderer i Lofot-veggen

FEM STRILER AVGJØR HELE VÅR FISKERIPOLITIKK — MEN SJARKEN ER SNART BARE EN SAGA

SVOLVÆR

Svolvær har en mann som er en idebank helt for seg selv. Han driver ikke noen småsparebank-tankevirksomhet heller! Slik slår han i bordet at det gir rumlende gjenlyd i den hvite Lofotveggen og velmenende distrikutbyggere og fiskegubber og partipolitikere må skjelve i vadmelen. Til oss tilreisende pressefolk sier han øyeblikkelig:

— Jaså, opp og skildre Lofot-romantikken nå igjen. Samme sentimentale solet om rorbuer fra forrige århundre og slime fiskere i sesongenes store sjansespill. Slutt men det der — skriv om Vågafisk i stedet!

— Vågafisk — en nyoppdaget torsketype?

Det er så vidt vi ikke havner som en foraktelig våt flekk borte på Lofotveggen. Så smiler E-verksjefen Tormóður Dahl avspennende og tar tingene mindre spøkefullt:

— Det er et trålerederi som ble startet for halvannet år siden. Noe måtte gjøres med avfolkningen. Man snakket om turisme. Turisme var voldsomt i skuddet — det eneste saliggjørende. Så forsøkte jeg å regne ut hva vi kunne tjene på turismen. Et eksempel: 300 turister pr. år i ti dager blir 3000 turistdager. Brukes det 20 kroner pr. dag får vi 600 000 kroner. Men det meste av det vi selger «importeres». La oss si at vi tjener ti prosent på det så blir det 60 000 kroner. Deler man det på 30 000 mennesker i Lofoten blir det to kroner pr. hode. Her er mine to kroner pr. hode. Her er mine to kroner, sa jeg og la dem på bordet, vær så god og byg ut for dem!

Dahl er styreformann i trålerederiet AS. Vågafisk nå.

— Hvor langt er det kommet?

— Vi har to trålere under bygging. Den første leveres i juli, den anden i november. De bygges av Akersgruppen i Trondheim og vi holder på å finansiere til. De blir på 300 bruttotonn, blir de første med stabilisator og skal ha 13 mann, mens det er plass til 17.

— Fiskerlagene, sier sivilingeniør Dahl, — har holdt utviklingen tilbake. De lager resolusjoner og står i, men er aldri i nærheten av en fisk. Og partierne er livredde for dem — de tror de får stemmer. Tenk bare på det lovverket vi har — «bare aktiv fisker kan eie det». Hvor lett kan en mann skaffe seg 5–6 millioner kroner? Vågafisks båter kommer nå på fire millioner

kroner. De unge gir blaffen i hele Fiskerlaget, de søker til andre organisasjoner. I fiskerlagene blir de gamle gubbene sittende. Norges Fiskerlag representerer vistnok ca. 20 prosent av all fanget fisk, men det har all makt i politikken. Antall fiskere i Nord-Norge reduseres med én eller to prosent i året, det er det samme som dødeligheten. Hele vår fiskeripolitikk bestemmes til sjuende og sist av Statens Fisker bank — det vil si fem mann fra Bergen og omegn, ifølge et gammelt vedtak. Her lager man Jernverk og vil reise sponplatefabrikker og møbelfabrikker langt ute på øyer hvor det neppe finnes en enebærbusk, mens man for å drive trålere må ha dispensasjon fra regler laget i de harde trettiårene. I hele Nordland fylke, som er det folkerikeste her nord, er det 11 000 registrerte fiskere og 10 000 registrerte fiskebåter — selv i tykkeste Kongo er det flere mann pr. kano!

— — —
Aiåi, slik slår han i bordet, den ne effektive ingeniør fra Færøyene. 15 år gammel drog han til Danmark for å lese til artium, han skulle bli lege som faren. Etter et år var det nok skole og Tormóður Dahl gikk om bord i tråleren «Beinisvørð». Men så fikk han en gannål i øyet en vinterdag oppe ved Bjørnøya. Øyet ble i orden etter hvert, etter operasjon på Bodø sykehus. Høsten 1950 havnet Dahl i en kraftstasjon ved Kongsberg. Så giftet han seg og tok artium på si — han gikk i russett på Kongsberg med ungen på armen. Seinere ble det aksamen på sterkstrømslinjen ved NTH, og slik sitter han i dag som E-verksbestyrelser i Svolvær for kraftlagene i Lofoten. Han er en fargerik personlighet både i kraft-, tråler- og andre selskaper.

— — —

— Dette hevder Tormóður Dahl: Lå Lofoten ved den 0-te breddegrad i Stillehavet kunne vi ernært oss av flyvefisk og kokosnøtter og danset hula-hula. Vi kan ikke det. Heller ikke vokser det så mye skog på vårt øyrike at vi kan følge tidens mote og bygge sponplatefabrikker. Vi må satse på havet — den umåtelige rike Nord-Atlanteren. Men tragedien «Lofotfiske», selve inkarnasjonen av hva vi legger i det lille ordet fiske, det som var selve nerven i nord-norsk økonomi og kultur, et fiske der deltakerantallet i 1933 var 32 000 mann og der fangsten i 1947 var oppe i 150 000

tonn, som i 1965 gav 19 000 tonn fordelt på 5 300 mann, er altså et faktum. Hadde Lofot-fisket begynt å slå feil allerede i 1947 i stedet for ti år seinere, hadde vi i dag kanskje hatt 30 havgående trålere, mens vi i dag har tre over 110 fot.

Dahl minner om at mens den norske fisker drar inn 20 tonn fisk pr. år er de tilsvarende tall for Danmark og Island 60 og 120 tonn pr. fisker pr. år. Det er vel bare takket være Møre-fiskernes innsats at vi ikke er et u-land på dette området. Færøyene har i dag 70 havgående fiskefartøyer over 110 fot, not Lofotens tre — enda folketallet er omtrent det samme. 50 prosent av de færøyske og islandske fiskere er under 35 år, bare vel 25 prosent av fiskerne i Lofoten.

Likevel, hevder Dahl, er det

GRUNN TIL Å TRO PÅ LOFOTENS FRAMTID

Han peker på den strategiske be-liggenheten — «ørkesterplassen» hva fiske angår i havene omkring oss. De klimatiske forhold er gode, man har bysamfunnet Svolvær Kabbelvåg og befolkningens mentale innstilling til fiske. Men, mener Dahl, det nytter ikke å sitte og påberope seg 40 års erfaring i fiske — den er likevel bare den samme erfaringen gjort 40 ganger. Man må satse på havgående trålere som kan nå ut til fiskefeltene og ikke holde på og rote inne i fjæresteinene. Skal vi virkelig kunne ta konkurransen opp med andre fiskerikasjoner om de ca. 2 mill. tonn fisk som årlig fanges i Nord-Atlanteren, men som vi bare tar åtte prosent av — må vi virkelig se framover og ta konsekvensen av utviklingen.

Situasjonen innen fiskerieringen i Lofoten kan karakteriseres slik: Lav beskjeftigelsesgrad og liten produksjon i næringen (utpreget sesongfiske). Dårlig allmennutdanning og mangel på fagkunnskaper. Utpreget forgubbingstendens blant fiskerne. Mosmodighet og initiativløshet. Kystfiske med relativt små båter. Umoderne utstyr og foreldede fiskemetoder.

Utviklingen den siste tida tyder imidlertid på at for iallfatt et par av disse negative forholdes vedkommende er

MINIMUMSPUNKTET ALLEREDE PASSERT

særlig er kanskje mismodigheten og initiativløsheten på retur. Situasjonen omkring gjenferdet «Lofotfiske» karakteriseres kanskje best hvis man ser på den relative fangst-utviklingen i Lofoten de siste 15 årene sammenliknet med utprosent

så er Lofotens kvantum i samme tidsrom redusert med ca. 55 prosent. Tar vi gjennomsnittet over hele perioden, finner vi en relativ økning i fangstkvanta for Troms og Finnmark på henholdsvis 45 og 30 prosent, mens vi for Lofoten får en tilsvarende kvantumsreduksjon på vel 25 prosent.

— Forgubbingen i Lofotfiske?

— Det at det stadig blir flere og flere eldre fiskere, færre og færre unge. Det blir gamle gubber alt sammen. Midt i dette bildet kan de se lofotfiskeren sitte i sin sjark med juksasnorret i handa og han tenker: Det er bare en eneste ting utviklingen har brakt med seg og som gjør at fiske i dag skiller seg litt ut fra 1920-årenes, tingen er sjøsketabellen Dromyl. Hvordan fisket vil arte seg i framtida kan vi bare svakt ane. Fiske med ubåter under isen i Nordishavet — elektrofiske, fiske med ultralydbølger og store fiskepumper?

VARE POLITIKERE KRANGLER

om fiskerigranser, notforbud og trålnes maskevidde —. De tror alle at i disse tingene ligger løsningen på fiskerieringenens viktigste problemer. Hvem tenker for eksempel på at det bare rundt Nordkalotten lever ca. 2 millioner sel, at hver af dem fortærer 3 kilo fisk pr. dag, at det utgjør like mye som det årlige oppfiskede kvantum i Nord-Atlanteren. Ikke at vi skal gi oss

til å utrydde selen eller hvalen eller sjøfuglen, men dette er da et vesentlig moment.

Som et apropos til forgubbingstendensen kan opplyses at man har arbeidet med en kartlegging i Lofoten av interessen for sjømanns- og fiskekyrket i framhalds- og folkskolens avgangsklasser. Det er for tidlig å trekke noen slutninger, men alt peker mot sjarkens undergang.

Nå det av 15 gutter i et av Lofotens største og viktigste fiskevær bare er én gutt som kanskje kan tenke seg å bli gammeldags kystfisker, mens 4–5 stykker kan tenke seg å gå om bord i en moderne tråler og 7–8 sverger til handelsflåten, da er det også et forhold som gjør at en bør satse alt på utbyggingen av en moderne trålerflåte.

A/S Vågafisk ble startet på disse betraktningene: En flåte av trålere og andre moderne havfiskefartøyer, representerer den i dag eneste synbare løsning for råstoffmessig å binde sesongfiskerne sammen og derved muliggjøre den nødvendige driftsmessige kontinuitet for våre fryseribedrifter. Og videre: At en slik flåte er det eneste middel vi i dag øyner som kan stanse og snu den stadig økende strøm av ungdom som taper ut av distriktet.

Hevder Tormóður Dahl så det gir gjenlyd over hele Lofoten.

Greinin er tikin **ur DAGBLADET** 11. februar 1967.

FAMILJUNNAR og egna vegna takki ei hjartaliga fyri sýnda samkenslu tá maður mín

J. F. KJØLBRO

doyði og varð jarðaður.

Olga Kjølbro

HJARTALIGA tökk til øll tykkum, sum við blómum, kransum og á annan hátt vistu okkum samkenslu, tá ið kærast kona mín, mamma, vermdóður og omma okkara

MARIA JACOBSEN

doyði og varð jarðað.

Markus og bornini.

FØSTUGUDSTÆNASTA

I kvöld kl. 8 hevur Torkil Beder, prestur, føstugudstænstu í Havnar kirkju.

